

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

ความแตกต่างของความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรของสตรีไทย จำแนกตามปัจจัยภูมิหลังทางประชากร เศรษฐกิจ สังคมและภูมิหลังครัวเรือน โดยการวิเคราะห์แบบจำลองถดถอยลอจิต

การศึกษาในบทนี้มุ่งพิจารณาว่าความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรของสตรีไทยนั้นมีความแตกต่างตามปัจจัยหรือลักษณะภูมิหลังของสตรีอย่างไร และปัจจัยใดจะเป็นตัวกำหนดความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรที่สำคัญ หากควบคุมตัวแปรอิสระอื่นๆ ให้คงที่ โดยใช้วิธีการทางสถิติที่เรียกว่า การวิเคราะห์ถดถอยลอจิต (Multinomial logit Regression) ซึ่งเป็นวิธีการวิเคราะห์หลายตัวแปร (Multivariable Analysis) อีกวิธีหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อหาและทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีมาตรวัดระดับนามมาตราและจัดลำดับ กับตัวแปรอิสระทั้งหมดหลายๆ ตัวพร้อมกัน ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ถดถอยลอจิต คือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระที่แสดงทิศทางในเชิงเปรียบเทียบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละตัวจะมีอิทธิพลกับตัวแปรตามไปในทิศทางใด เมื่อเปรียบเทียบกับตัวแปรที่กำหนดให้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ หรือ กลุ่มอ้างอิง (Reference category) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งตัวแปรตามออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ คือ 1) ตามความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรในภาพรวม ซึ่งได้แก่ ไม่คาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร, คาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรบางด้าน, และ คาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรทุกด้าน และกำหนดให้ “คาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรทุกด้าน” เป็นกลุ่มอ้างอิง เนื่องจาก มีร้อยละของความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรสูงที่สุด (ร้อยละ 70.3) 2) ตามประเภทของความคาดหวัง ได้แก่ คาดหวังด้านที่อยู่อาศัย, คาดหวังด้านการเงิน และคาดหวังด้านการดูแลสุขภาพเจ็บป่วย ซึ่งกำหนดให้ “ความคาดหวังด้านการดูแลสุขภาพเจ็บป่วย” เป็นกลุ่มอ้างอิง เพราะมีร้อยละความคาดหวังสูงที่สุดจากประเภทความคาดหวังทั้งหมด (ร้อยละ 90.6) ส่วนตัวแปรอิสระนั้น หากตัวแปรใดมีมาตรวัดระดับนามมาตรา หรือ ระดับจัดลำดับ (Nominal or Ordinal scale) ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มอ้างอิงให้สอดคล้อง กับ สมมติฐานการศึกษา ดังที่จะปรากฏผลการศึกษาในแต่ละตารางว่า ตัวแปรใดที่กำหนดให้เป็นกลุ่มอ้างอิง ซึ่งผลการศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังของสตรีทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม และภูมิหลังครัวเรือน

เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการถดถอยลอจิสติกนั้นมีเงื่อนไขประการหนึ่งที่ต้องพิจารณา คือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่างๆ ที่จะนำไปใช้ในแบบจำลองเดียวกันจะต้องมีความสัมพันธ์ในเชิงสถิติไม่สูงมากนัก (มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากกว่า หรือ เท่ากับ 0.50 ขึ้นไป) ซึ่งการที่ตัวแปรอิสระใดๆ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูง แสดงว่า ตัวแปรอิสระนั้นมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามคล้ายคลึงกัน หรือเกือบจะไม่แตกต่างกันเลย ดังนั้นตัวแปรคู่หนึ่งจึงสามารถนำมาใช้วิเคราะห์แทนกันได้ โดยไม่จำเป็นต้องนำตัวแปรทั้งคู่มาวิเคราะห์ในแบบจำลองถดถอยลอจิสติกพร้อมกัน นอกจากนี้ถ้าตัวแปรคู่ดังกล่าวมาวิเคราะห์ในแบบจำลองเดียวกันก็อาจจะทำให้เกิดทิศทางและค่าของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเบี่ยงเบนไปจากความเป็นจริง(เทียนฉาย กิระนันท์, 2528: 194)

ดังนั้นในการวิเคราะห์ขั้นแรก จึงได้พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่างๆ ทั้ง 15 ตัวในการศึกษารังนี้ว่าไม่มีความสัมพันธ์กันสูง และเป็นอิสระจากกันและกัน หากนำตัวแปรเหล่านี้มาไว้ในแบบจำลองเดียวกัน โดยนำตัวแปรอิสระทั้ง 15 ตัว มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรแบบนามมาตรา(Nominal Scale) ซึ่งได้แก่ การทำงานของสตรี เพศของบุตร เขตที่อยู่อาศัย และภาค จะวิเคราะห์โดยทำให้เป็นตัวแปรทวิ (Dummy Variable) และกำหนดให้มีกลุ่มอ้างอิงดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การทำงานของสตรี	กลุ่มอ้างอิง คือ สตรีที่ทำงานในภาคเกษตรกรรม
2) เพศของบุตร	กลุ่มอ้างอิง คือ สตรีที่มีทั้งบุตรสาวและบุตรชาย
3) เขตที่อยู่อาศัย	กลุ่มอ้างอิง คือ สตรีที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท
4) ภาค	กลุ่มอ้างอิง คือ สตรีที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากตารางที่ 24 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละคู่ส่วนมากมีค่าสหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) ในระดับต่ำถึงปานกลาง ไม่มีความสัมพันธ์คู่ใดที่มีความสัมพันธ์กันสูง หรือมีค่าเกิน 0.50 ดังนั้นการศึกษาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในขั้นตอนต่อไปจึงสามารถนำตัวแปรอิสระทั้ง 15 ตัวเหล่านี้มาพิจารณาพร้อมกันในแบบจำลองเดียวกันได้

ตารางที่ 24 แมตริกซ์ความสัมพันธ์ (Pearson Correlation Matrix) ของลักษณะภูมิหลังของสตรีทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคมและภูมิหลังครัวเรือน

	1	2	3.1	3.2	4	5	6.1	6.2	6.3	7	8	9.1	10.1	10.2	10.3
1.อายุของสตรี	1.0000														
2.การศึกษาของสตรี	-0.1919	1.0000													
3.การทำงานของสตรี ¹															
3.1 นอกภาคเกษตร	-0.0446	0.3604	1.000												
3.2 ไม่ได้ทำงาน	-0.0545	0.0956	-0.1757	1.0000											
4.รายได้ของสตรี	0.1141	0.2621	0.3445	-0.1055	1.0000										
5.สถานภาพสตรี	0.1546	0.1213	0.0999	-0.1795	0.1472	1.0000									
6.เพศของบุตร ²															
6.1 มีเฉพาะบุตรสาว	-0.1293	0.0856	0.0128	0.0124	0.0078	0.0031	1.0000								
6.2 มีเฉพาะบุตรชาย	-0.1231	0.0409	0.0098	0.0027	-0.0197	0.0326	-0.3605	1.0000							
6.3 ไม่มีบุตร	-0.2863	0.1484	0.1057	0.0017	-0.0071	-0.1621	-0.1918	-0.2166	1.0000						
7.สถานภาพเศรษฐกิจครัวเรือน	0.1136	0.3755	0.3304	0.0790	0.2917	0.1421	0.0214	-0.0005	0.0221	1.0000					
8.การมีผู้สูงอายุอยู่ในครัวเรือน	-0.0666	0.0904	-0.0371	-0.0175	0.0027	0.0085	0.0428	-0.0011	0.0443	0.1116	1.0000				
9.เขตที่อยู่อาศัย ³															
9.1 เมือง	-0.0032	0.3075	0.4636	0.1504	0.1796	0.0495	-0.0008	-0.0131	0.0981	0.1870	-0.0621	1.0000			
10.ภาค ⁴															
10.1 ภาคเหนือ	0.0611	-0.0354	0.0009	-0.0459	-0.0628	-0.0153	0.0238	0.0638	0.0002	0.1390	0.0256	-0.1090	1.0000		
10.2 ภาคกลาง	-0.0053	0.1789	0.3766	0.1293	0.1976	0.0158	0.0387	-0.0319	0.0761	0.2342	-0.0251	0.3566	-0.3443	1.0000	
10.3 ภาคใต้	-0.0088	0.0099	0.0353	0.0047	0.1119	0.0235	-0.0417	-0.0432	-0.0297	-0.0130	0.0159	-0.0032	-0.1992	-0.2448	1.0000

¹กลุ่มอ้างอิง คือ ทำงานในภาคเกษตรกรรม

²กลุ่มอ้างอิง คือ มีทั้งบุตรสาวและบุตรชาย

³กลุ่มอ้างอิง คือ ชนบท

⁴กลุ่มอ้างอิง คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรในภาพรวม กับ ลักษณะภูมิหลังของสตรีทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคมและลักษณะภูมิหลังครัวเรือน

การวิเคราะห์พิจารณาอิทธิพลของ ลักษณะภูมิหลังของสตรีทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคมและลักษณะภูมิหลังครัวเรือน ที่มีต่อความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรในภาพรวม (ไม่คาดหวัง, คาดหวังเพียงบุตรบางคน และ คาดหวังเพียงบุตรทุกด้าน) ในส่วนนี้ตัวแปรอิสระที่นำมาใช้ในแบบจำลองนี้ ได้แก่ อายุ การศึกษา การทำงาน รายได้ สถานภาพสตรี เพศของบุตร สถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือน การมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครัวเรือน เขตที่อยู่อาศัย และภาค

จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 25 พบว่า ปัจจัยภูมิหลังของสตรีที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05 ได้แก่ อายุ การศึกษา การทำงาน รายได้ สถานภาพสตรี เพศของบุตร สถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือน เขตที่อยู่อาศัย และภาค ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ไม่พบว่าส่งผลต่อความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลที่ได้สำหรับกลุ่มสตรีที่มีความไม่คาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรเปรียบเทียบกับสตรีที่มีความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรทุกด้าน พบว่า ตัวแปรอายุของสตรี ซึ่งเป็นปัจจัยทางประชากรปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อระดับความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แสดงให้เห็นว่า ยิ่งสตรีมีอายุมากจะมีแนวโน้มความไม่คาดหวังจากบุตรเพิ่มสูงขึ้น และไม่เป็นไปตามสมมติฐานการศึกษาที่ตั้งไว้ ซึ่งอธิบายได้ว่า สตรีเมื่ออายุมากขึ้น น่าจะเป็นผู้ที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเงิน และหน้าที่การงาน จึงทำให้ไม่คาดหวังจากบุตรมาก

สำหรับตัวแปรการศึกษาของสตรี ได้แสดงให้เห็นว่า การศึกษามีทิศทางบวกกับความไม่คาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ยิ่งสตรีมีการศึกษาเพิ่มมากขึ้น จะมีแนวโน้มความไม่คาดหวังจากบุตร เพิ่มสูงขึ้น

ส่วนตัวแปรการทำงานของสตรี พบว่า มีทิศทางบวกกับความไม่คาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งในกลุ่มทำงานนอกภาคเกษตรกรรมและในกลุ่มไม่ได้ทำงาน กล่าวคือ เมื่อเปรียบเทียบกับสตรีทำงานในภาคเกษตรกรรมแล้ว สตรีที่ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม จะมีแนวโน้มความไม่คาดหวังจากบุตร มากกว่า คาดหวังจากบุตรทุกด้าน ส่วนสตรีที่ไม่ได้ทำงาน ยังคงพบว่า สตรีกลุ่มดังกล่าวนี้ จะมีความไม่คาดหวังจากบุตร มากกว่า คาดหวังจากบุตรทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบกับสตรีทำงานในภาคเกษตรกรรม ด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และเช่นเดียวกับผลการวิเคราะห์ด้วยตารางไขว้

สำหรับตัวแปรรายได้สตรี พบว่า เมื่อพิจารณาในกลุ่มสตรีที่มีความไม่คาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรเปรียบเทียบกับสตรีที่มีความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรทุกด้าน ได้แสดงให้เห็นว่า ยิ่งสตรีมีรายได้มากขึ้น จะมีแนวโน้มที่ไม่คาดหวังจากบุตรเพิ่มสูงขึ้น และความแตกต่างดังกล่าวมีนัยสำคัญต่อสถิติ ทั้งนี้เพราะถ้ามีฐานะการเงินดี ย่อมเป็นการเพิ่มโอกาสหรือทางเลือกให้สตรีสามารถจัดการเกี่ยวกับการเกื้อหนุนในยามสูงอายุได้มากขึ้น ทำให้ไม่คาดหวังจากบุตรได้ ตรงกันข้ามสตรีที่มีรายได้น้อย ย่อมยากที่จะมีเงินออมเก็บไว้ใช้ยามสูงอายุได้ ทำให้ไม่อาจพึ่งพาตนเองได้ จึงไม่สามารถคาดหวังพึ่งพาจากแหล่งอื่นๆ ได้ จึงคาดหวังการพึ่งพาบุตรไว้สูงกว่าสตรีที่มีรายได้สูงกว่า

สำหรับตัวแปรสถานภาพสตรี ได้แสดงให้เห็นว่า สถานภาพสตรีมีทิศทางบวกกับความไม่คาดหวังจากบุตร กล่าวคือ ถ้าสตรียังมีสถานภาพสตรีสูงขึ้น จะมีแนวโน้มความไม่คาดหวังจากบุตรเพิ่มสูงขึ้นด้วย และผลการศึกษาที่ได้นี้เป็นไปตามสมมติฐานการศึกษา และมีความสอดคล้องกับการวิเคราะห์โดยใช้ตารางไขว้

ผลการวิเคราะห์ในส่วนของตัวแปรเพศของบุตร ได้แสดงว่า มีอิทธิพลต่อความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เฉพาะในกลุ่มของสตรีไม่มีบุตรเท่านั้น กล่าวคือ เมื่อเปรียบเทียบกับสตรีที่มีทั้งบุตรสาวและบุตรชาย สตรีไม่มีบุตรนี้จะมีความไม่คาดหวัง มากกว่า คาดหวังจากบุตรทุกด้าน ที่ปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก ไม่มีบุตรไว้คอยดูแล พึ่งพาอาศัย ดังนั้น จึงมีแนวโน้มที่จะพึ่งพิงตนเอง หรือ คาดหวังจากบุคคลอื่น ๆ และองค์กรอื่น ๆ เป็นที่เกื้อหนุนในยามสูงอายุ มากกว่า

นอกจากนี้ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ได้แสดงว่า ยิ่งสตรีมีสถานภาพทางเศรษฐกิจครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น มีแนวโน้มที่ไม่คาดหวังจากบุตรเพิ่มสูงขึ้นด้วย ความแตกต่างดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติและเป็นไปตามสมมติฐานการศึกษา

สำหรับตัวแปรการมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครัวเรือน ปรากฏว่า ไม่ได้ทำให้เกิดความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05 แต่ประการใด ทั้งนี้เนื่องจาก ความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตร ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสตรีมากกว่า

สำหรับตัวแปรเขตที่อยู่อาศัย ได้แสดงให้เห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบกับสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท สตรีที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองจะมีความไม่คาดหวัง มากกว่า คาดหวังจากบุตรทุกด้าน หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า สตรีที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง จะมีความคาดหวังจากบุตรทุกด้านในระดับที่ต่ำกว่า สตรีที่อาศัยอยู่ในชนบท ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการศึกษาที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการดำรงชีวิตของคนในเขตเมืองเป็นรูปแบบของชีวิตที่มีการแข่งขันกันสูง มีความเป็นอิสระ และยึดมั่นในความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้นสตรีในเมืองจึงมีความคิดที่เป็นอิสระ และมีความเชื่อมั่นว่าตนเองมีความสามารถในการดูแลตนเองได้ค่อนข้างสูง ทำให้สตรีคาดหวังที่จะให้บุตรมาดูแลเกื้อหนุนตนน้อยลงกว่าสตรีในชนบท

และเมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างของภาคที่อาศัย ได้แสดงว่า เมื่อเปรียบเทียบกับสตรีที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สตรีที่อาศัยอยู่ในภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ จะมีความไม่คาดหวังมากกว่าที่จะคาดหวังจากบุตรทุกด้าน หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า สตรีที่อาศัยอยู่ในภาคกลาง ภาคเหนือและภาคใต้ จะมีความคาดหวังจากบุตรทุกด้านน้อยกว่าสตรีที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และความแตกต่างนี้มีนัยสำคัญทางสถิติเพียงในภาคกลางและภาคใต้เท่านั้น

ผลที่ได้สำหรับกลุ่มสตรีที่มีความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรบางด้านเปรียบเทียบกับสตรีที่มีความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรทุกด้าน พบว่า

ตัวแปรการศึกษาของสตรี ได้แสดงให้เห็นว่า การศึกษามีทิศทางบวกกับความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรบางด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ยิ่งสตรีมีการศึกษาเพิ่มมากขึ้น จะมีแนวโน้มความคาดหวังจากบุตรบางด้าน เพิ่มสูงขึ้นทั้งนี้เนื่องจาก สตรีที่มีการศึกษาสูงกว่า จะได้รับประสบการณ์การเรียนรู้มากกว่าทำให้มีแนวคิดเห็นต่าง ๆ นั้นกว้างขวางและลึกซึ้งขึ้น อันมีผลกระทบต่อ ค่านิยม ทักษะคิด ความคิดเห็นในเรื่องการพึ่งพาอาศัยบุตรให้แตกต่างออกไปจากสตรีที่มีการศึกษาค่ำกว่า

ส่วนตัวแปรการทำงานของสตรี พบว่า มีทิศทางบวกกับความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรบางด้าน และมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งในกลุ่มทำงานนอกภาคเกษตรกรรมและในกลุ่มไม่ได้ทำงาน กล่าวคือ เมื่อเปรียบเทียบกับสตรีทำงานในภาคเกษตรกรรมแล้ว สตรีที่ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม จะมีแนวโน้มความคาดหวังจากบุตรบางด้าน มากกว่า คาดหวังจากบุตรทุกด้าน ส่วนสตรีที่ไม่ได้ทำงาน ยังคงพบว่า สตรีกลุ่มดังกล่าวนี้ จะมีความคาดหวังจากบุตรบางด้าน มากกว่า คาดหวังจากบุตรทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบกับสตรีทำงานในภาคเกษตรกรรม ด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการศึกษาที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะ งานเกษตรกรรมต้องการแรงงานในกระบวนการผลิตมากกว่า โดยเฉพาะเมื่อยามที่สตรีสูงอายุและไม่อาจทำงานได้เช่นเดิม ดังนั้นบุตรจะถูกมองว่าเป็นกำลังที่สำคัญของสตรีที่จะพึ่งพาอาศัยได้

สำหรับตัวแปรสถานภาพสตรี ได้แสดงให้เห็นว่า สถานภาพสตรีมีทิศทางบวกกับความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุจากบุตรบางด้าน กล่าวคือ ถ้าสตรียังมีสถานภาพสตรีสูงขึ้น จะมีแนวโน้มความคาดหวังจากบุตรบางด้านเพิ่มสูงขึ้น และผลการศึกษาที่ได้นี้เป็นไปตามสมมติฐานการศึกษา และมีความสอดคล้องกับการวิเคราะห์โดยใช้ตารางไขว้ ทั้งนี้เป็นเพราะ ในสังคมสมัยใหม่สตรีที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม สตรีที่มีสถานภาพสูงจะมีการศึกษาเพิ่มมากขึ้น และมีหน้าที่การงานที่ดี ทำให้สามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น ดังนั้นจึงส่งผลให้คาดหวังพึ่งพาบุตรน้อยกว่า สตรีที่มีสถานภาพต่ำกว่า

นอกจากนี้ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ได้แสดงว่า ยิ่งสตรีมีสถานภาพทางเศรษฐกิจครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น จะมีแนวโน้มความคาดหวังจากบุตรบางด้านเพิ่มสูงขึ้น ความแตกต่างดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติและเป็นไปตามสมมติฐานการศึกษา ทั้งนี้เพราะ สตรีที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนสูงน่าจะเป็นผู้ที่มีฐานะการเงิน เศรษฐกิจดี ทำให้สามารถมีเงินออมเก็บไว้ใช้ยามสูงอายุได้มาก ตลอดจนเป็นการเพิ่มโอกาสหรือทางเลือกให้สตรีสามารถจัดการเกี่ยวกับยามสูงอายุได้มากขึ้นด้วย ส่งผลให้มีความคาดหวังในการพึ่งพาบุตรลดน้อยลง

และเมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างของตัวแปรภาคที่อาศัย พบว่า เมื่อเปรียบเทียบกับสตรีที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สตรีที่อาศัยอยู่ในภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ จะมี ความคาดหวังจากบุตรบางด้านมากกว่าคาดหวังจากบุตรทุกด้าน เพียงแต่มิมีนัยสำคัญทางสถิติในภาคกลางและภาคใต้เท่านั้น หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า สตรีที่อาศัยอยู่ในภาคกลาง หรือภาคเหนือ และภาคใต้ จะมีความคาดหวังจากบุตรทุกด้านน้อยกว่าสตรีที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการศึกษาและสอดคล้องกับการวิเคราะห์ด้วยตารางไขว้

สำหรับตัวแปรอายุของสตรี รายได้ของสตรี เพศของบุตร การมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครัวเรือน และเขตที่อยู่อาศัย พบว่า ไม่ได้ทำให้เกิดความแตกต่างในความคาดหวังพึ่งพาบุตรบางด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05 แต่ประการใด

ตารางที่ 25 ค่าสัมประสิทธิ์ Multinomial logit ของความคาดหวังการเกื้อหนุนใน
 ขามสูงอายุจากบุตรในภาพรวม เปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังการเกื้อหนุน
 ในขามสูงอายุจากบุตรทุกด้าน กับ ความคาดหวังการเกื้อหนุนจากบุตรบางด้าน
 หรือ ไม่คาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตร ที่สัมพันธ์กับปัจจัยภูมิหลัง
 ของสตรีทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคมและภูมิหลังของครัวเรือน

ปัจจัยกำหนด	ความคาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตร	
	ไม่คาดหวังเปรียบเทียบ กับคาดหวังทุกด้าน	คาดหวังบางด้านเปรียบ เทียบกับคาดหวังทุกด้าน
ค่าคงที่	-9.90201	-4.07426
<u>ปัจจัยภูมิหลังทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม</u>		
1.อายุของสตรี	0.08129***	0.00621
2.การศึกษาของสตรี	0.12182***	0.11663***
3.การทำงานของสตรี		
3.1 ในภาคเกษตรกรรม	=====	=====
3.2 นอกภาคเกษตรกรรม	0.61432*	0.39821**
3.3 ไม่ได้ทำงาน	1.27704**	0.75428***
4.รายได้ของสตรี	0.00002*	0.00001
5.สถานภาพสตรี	0.18351*	0.15335***
6.เพศของบุตร		
6.1 มีทั้งบุตรสาวและบุตรชาย	=====	=====
6.2 มีเฉพาะบุตรสาวอย่างน้อย 1 คน	-0.00095	-0.12632
6.3 มีเฉพาะบุตรชายอย่างน้อย 1 คน	0.31217	-0.04483
6.4 ไม่มีบุตร	1.85816***	0.23424

===== หมายถึง กลุ่มอ้างอิง

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.01

***หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.001

ตารางที่ 25 (ต่อ) ค่าสัมประสิทธิ์ Multinomial logit ของความคาดหวังการเกื้อหนุนใน
 ขามสูงอายุจากบุตรในภาพรวม เปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังการเกื้อหนุน
 ในขามสูงอายุจากบุตรทุกด้าน กับ ความคาดหวังการเกื้อหนุนจากบุตรบางด้าน
 หรือ ไม่คาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตร ที่สัมพันธ์กับปัจจัยภูมิหลัง
 ของสตรีทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคมและภูมิหลังของครัวเรือน

ปัจจัยกำหนด	ความคาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตร	
	ไม่คาดหวังเปรียบเทียบ กับคาดหวังทุกด้าน	คาดหวังบางด้านเปรียบ เทียบกับคาดหวังทุกด้าน
ค่าคงที่	-9.90201	-4.07426
<u>ปัจจัยภูมิหลังของครัวเรือน</u>		
7.สถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือน	0.20131**	0.21042***
8.การมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครัวเรือน	0.16481	-0.19119
9.เขตที่อยู่อาศัย		
9.1 ชนบท	=====	=====
9.2 เมือง	0.96138***	0.20052
10.ภาค		
10.1 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	=====	=====
10.2 ภาคเหนือ	0.23708	0.08635
10.3 ภาคกลาง	1.33469***	0.59089***
10.4 ภาคใต้	1.08837**	0.77997***

Log likelihood = -1689.6

จำนวนตัวอย่าง = 2,800 ราย

===== หมายถึง กลุ่มอ้างอิง

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.01

*** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.001

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตรแต่ละประเภท กับ ลักษณะภูมิหลังของสตรีทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคมและลักษณะภูมิหลังครัวเรือน

เนื่องจากในการวิเคราะห์ความคาดหวังจากบุตรในภาพรวมนั้นมองเห็นภาพในระดับหนึ่งเท่านั้นว่าคาดหวังพึ่งพานุตรมากหรือน้อย และเพื่อที่จะได้เห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้นนี้ผู้วิจัยจะพิจารณาเพิ่มเติมในรายละเอียดเกี่ยวกับความคาดหวังแต่ละประเภท ดังนั้นการวิเคราะห์ในลำดับต่อไปจะเป็นการพิจารณาอิทธิพลของลักษณะภูมิหลังของสตรีทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม และลักษณะภูมิหลังครัวเรือนที่มีต่อความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตรแต่ละประเภท (ด้านที่อยู่อาศัย, ด้านการเงิน และด้านการดูแลยามเจ็บป่วย) โดยตัวแปรอิสระที่นำมาใช้ในแบบจำลองนี้ ได้แก่ อายุ การศึกษา การทำงาน รายได้ สถานภาพสตรี เพศของบุตร สถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือน การมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครัวเรือน เขตที่อยู่อาศัย และภาค

จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 26 พบว่า ปัจจัยภูมิหลังของสตรีที่มีอิทธิพลต่อประเภทของความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05 ได้แก่ สถานภาพสตรี เพศของบุตร และเขตที่อยู่อาศัย ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ไม่พบว่าส่งผลต่อความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลที่ได้สำหรับกลุ่มสตรีที่มีความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตรด้านที่อยู่อาศัยเปรียบเทียบกับสตรีที่มีความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตรด้านการดูแลยามเจ็บป่วย พบว่า ตัวแปรเขตที่อยู่อาศัย มีทิศทางกลับกันกับการที่สตรีมีความคาดหวังพึ่งพานุตรด้านที่อยู่อาศัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ เมื่อเปรียบเทียบกับสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท สตรีที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองจะมีแนวโน้มที่จะคาดหวังด้านการดูแลยามเจ็บป่วยมากกว่าคาดหวังจากบุตรด้านที่อยู่อาศัย ทั้งนี้เป็นเพราะในเขตเมืองมีค่าใช้จ่ายในการดูแลด้านสุขภาพหรือการดูแลยามเจ็บป่วยค่อนข้างสูงมาก ประกอบกับประชากรในวัยสูงอายุมีแนวโน้มการเจ็บป่วยบ่อยครั้ง การอาศัยลูกหลานจึงเป็นสิ่งที่คาดหวังและทำให้สตรีเมืองมองเห็นความจำเป็นในเรื่องการดูแลยามเจ็บป่วยหรือสุขภาพอนามัยเป็นปัญหาที่สำคัญของผู้สูงอายุมากกว่า ความจำเป็นในด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของบุตริน บางแก้ว ในเรื่องความต้องการการช่วยเหลือในการดูแลด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ (2541) สำหรับตัวแปรอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นตัวแปรอายุ การศึกษา การทำงาน รายได้ สถานภาพสตรี เพศของบุตร สถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนและภาค ไม่ทำให้เกิดความแตกต่างในการมีความคาดหวังพึ่งพานุตรด้านที่อยู่อาศัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่ประการใด

ส่วนผลที่ได้สำหรับกลุ่มสตรีที่มีความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุกจากบุตรด้านการเงินเปรียบเทียบกับสตรีที่มีความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุกจากบุตรด้านการดูแลสุขภาพเจ็บป่วย พบว่า

ตัวแปรสถานภาพสตรี มีทิศทางลบกับความคาดหวังพึ่งพาบุตรด้านการเงิน กล่าวคือ ยิ่งสตรีมีสถานภาพสตรีสูงขึ้น จะมีแนวโน้มความคาดหวังจากบุตรด้านการเงินลดน้อยลงด้วย ทั้งนี้เป็นเพราะ สตรีที่มีสถานภาพสูงจะมีการศึกษาเพิ่มมากขึ้นและเรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรมนอกบ้านมากขึ้น เป็นผลให้สตรีมีโอกาสทางเศรษฐกิจ และสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้นจึงส่งผลให้สตรีคาดหวังพึ่งพาบุตรด้านการเงิน น้อยกว่า สตรีที่มีสถานภาพต่ำกว่า

สำหรับตัวแปรเพศของบุตร ได้แสดงว่า มีอิทธิพลต่อประเภทความคาดหวังการเกื้อหนุนในยามสูงอายุกจากบุตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เฉพาะในกลุ่มของสตรีที่มีเฉพาะบุตรสาวอย่างน้อย 1 คน และมีเฉพาะบุตรชายอย่างน้อย 1 คนเท่านั้น กล่าวคือ เมื่อเปรียบเทียบกับสตรีที่มีทั้งบุตรสาวและบุตรชาย สตรีที่มีเฉพาะบุตรสาวอย่างน้อย 1 คนนี้ จะมีความคาดหวังพึ่งพาบุตรด้านการดูแลสุขภาพเจ็บป่วย มากกว่า คาดหวังจากบุตรด้านการเงิน ส่วนสตรีที่มีเฉพาะบุตรชายอย่างน้อย 1 คน ยังคงพบว่า สตรีกลุ่มดังกล่าวนี้ จะมีความคาดหวังด้านการดูแลสุขภาพเจ็บป่วย มากกว่า คาดหวังจากบุตรด้านการเงิน เมื่อเปรียบเทียบกับสตรีที่มีทั้งบุตรสาวและบุตรชายด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เป็นเพราะ สตรีมองเห็นว่าบุตรของตนไม่ว่าจะเป็นลูกสาวหรือลูกชายเป็นที่พึ่งและมีความผูกพัน ความพร้อมทางใจที่จะให้การดูแลสุขภาพหรือการดูแลสุขภาพเจ็บป่วยนี้ได้ดีกว่าให้คนอื่นดูแล

นอกจากนี้สำหรับตัวแปรอื่น ๆ ไม่ได้ทำให้เกิดความแตกต่างในการมีความคาดหวังพึ่งพาบุตรด้านการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 26 ค่าสหสัมพันธ์ Multinomial logit ของประเภทความคาดหวังการเกื้อหนุนใน
 ขามสูงอายุจากบุตร เปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุ
 จากบุตรด้านการดูแลเยี่ยมเจ็บป่วย กับความคาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตร
 ด้านที่อยู่อาศัย หรือ ความคาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตรด้านการเงิน
 ที่สัมพันธ์กับปัจจัยภูมิหลังของสตรีทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคมและ
 ภูมิหลังของครัวเรือน

ปัจจัยกำหนด	ความคาดหวังการเกื้อหนุนในขามสูงอายุจากบุตร	
	คาดหวังด้านที่อยู่อาศัย เปรียบเทียบกับคาดหวัง ด้านการดูแลเยี่ยมเจ็บป่วย	คาดหวังด้านการเงิน เปรียบเทียบกับคาดหวัง ด้านการดูแลเยี่ยมเจ็บป่วย
ค่าคงที่	-23.37530	-2.75346
ปัจจัยภูมิหลังทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม		
1.อายุของสตรี	0.00571	0.00577
2.การศึกษาของสตรี	0.06668	0.05285
3.การทำงานของสตรี		
3.1 ในภาคเกษตรกรรม	=====	=====
3.2 นอกภาคเกษตรกรรม	-0.69817	0.10166
3.3 ไม่ได้ทำงาน	-0.50547	0.45688
4.รายได้ของสตรี	0.00002	0.00001
5.สถานภาพสตรี	0.09035	-0.28195**
6.เพศของบุตร		
6.1 มีทั้งบุตรสาวและบุตรชาย	=====	=====
6.2 มีเฉพาะบุตรสาวอย่างน้อย 1 คน	0.27499	-1.14705*
6.3 มีเฉพาะบุตรชายอย่างน้อย 1 คน	0.23495	-1.28479*
6.4 ไม่มีบุตร	1.02134	-0.31536

===== หมายถึง กลุ่มอ้างอิง

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.01

ตารางที่ 26(ต่อ) ค่าสหสัมพันธ์ Multinomial logit ของประเภทความคาดหวังการเกษียณ
 ในยามสูงอายุจากบุตร เปรียบเทียบระหว่าง ความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุ
 จากบุตรด้านการดูแลสุขภาพเจ็บป่วย กับ ความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตร
 ด้านที่อยู่อาศัย หรือความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตรด้านการเงิน
 ที่สัมพันธ์กับปัจจัยภูมิหลังของสตรีทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม และ
 ภูมิหลังของครัวเรือน

ปัจจัยกำหนด	ความคาดหวังการเกษียณในยามสูงอายุจากบุตร	
	คาดหวังด้านที่อยู่อาศัย เปรียบเทียบกับคาดหวัง ด้านการดูแลสุขภาพเจ็บป่วย	คาดหวังด้านการเงิน เปรียบเทียบกับคาดหวัง ด้านการดูแลสุขภาพเจ็บป่วย
ค่าคงที่	-23.37530	-2.75346
<u>ปัจจัยภูมิหลังของครัวเรือน</u>		
7.สถานภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือน	-0.13772	0.08878
8.การมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครัวเรือน	0.20676	-0.62877
9.เขตที่อยู่อาศัย		
9.1 ชนบท	=====	=====
9.2 เมือง	-1.85065**	0.28694
10.ภาค		
10.1 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	=====	=====
10.2 ภาคเหนือ	17.05400	-1.17827
10.3 ภาคกลาง	16.84750	0.52985
10.4 ภาคใต้	17.90350	0.26923

Log likelihood = -255.24

จำนวนตัวอย่าง = 2,800 ราย

===== หมายถึง กลุ่มอ้างอิง

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.01